DET JURIDISKE FAKULTET
UNIVERSITETET I BERGEN

NOTAT

til

Fakultetsstyret

Jnr. Arkiv	Sak nr. 75/09 Styremøte 20.10.09

HOLBERGPROSJEKTET. FORSLAG OM UTLYSING AV STIPENDIASTSTILLING

I. Bakgrunn

Da denne saken ikke tidligere har vært forelagt fakultetsstyret eller andre styringsorgan ved fakultetet ønsker vi innledningsvis å gi en orientering om bakgrunnen for prosjektet og en beskrivelse av prosjektet. Dette gjør vi ved å gjengi deler av saksforelegg universitetsstyret fikk seg forelagt til møte 18.02.08 og som fakultetsstyret på Det humanistiske fakultet fikk seg forelagt til møte 18.11.08

1. Fra saksforelegget til universitetsstyret 18.02.08

"Ny Holberg utgivelse

Fondet for dansk-norsk samarbeid (dansk-norsk.no) har gjennom flere år engasjert seg for å få til et samarbeid mellom Danmark og Norge om å gjenutgi Holberg på en fremtidsrettet måte. I Danmark er man klar til å gjennomføre sin del av prosjektet med en kombinasjon av privat (Augustinus Fonden) og statlig finansiering. Prosjektet vil bli ledet i samarbeid mellom Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (dsl.dk), hvor 30 vitenskapelige medarbeidere til enhver tid er engasjert i klassikerutgivelser og ordboksarbeid, og Universitetet i Bergen.

DSL viser til at et gjenutgivelsesprosjekt for årene 2008-2015 vil ha en samlet kostnad på nær 50 millioner danske kroner. Hvis halvparten av dette skal finansieres fra Norge, er det tale om et bidrag på vel fire millioner årlig fra norsk side. Det meste av dette beløpet vil gå med til å finansiere arbeid som utføres i Norge under en norsk hovedredaksjon. I styret for prosjektet vil danske og norske aktører delta på lik linje.

I Norge har Det norske språk- og litteraturselskap (NSL) forgjeves søkt Kulturdepartementet om finansieringen fra norsk side. NSL har heller ikke god nok finansiering fra Kulturdepartementet til å ivareta en organisasjon som kan gjennomføre et så stort prosjekt. Dessuten mangler vi tradisjon i Norge for å kanalisere private fondsmidler til store klassikerutgivelser på nasjonalt nivå.

I Norge er det bare universitetene som har kompetanse og organisering til å gjennomføre prosjekter som dette. Et Holberg-prosjekt må selvsagt Universitetet i Bergen ha hovedansvar for.

Prosjektet med en felles dansk-norsk vitenskapelig kommentarutgave av Holbergs forfatterskap sikter ikke primært mot bokhyllene – det er tale om å etablere en åpent

tilgjengelig "Holberg-portal" med mulighet for tverrgående søk i hele forfatterskapet og de øvrige kildene til informasjon som finnes omkring det. Denne nye måten å utgi "klassikere" på for et publikum med et mangfold av mulige (sær)interesser for et svært mangfoldig forfatterskap i en og samme søkbare database er beskrevet i de innledende artiklene i boka Ind i Holbergs fjerde århundrede. I denne boka er også de faglige oppgavene som inngår i prosjektet beskrevet mer detaljert. En kortere beskrivelse av ideen bak prosjektet er nettpublisert: http://www.dansk-norsk.no/kalender/foobar_holbergprojekt.html
Universitetet i Bergens særlige rolle i organiseringen av Holbergprisen taler også for universitetets bidrag til dette prosjektet."

Universitetsstyret tok planen om en ny Holbergutgave til orientering og bad om å bli orientert om det videre arbeid for å få fullfinansiert prosjektet. Det var da allerede avsatt kr 1 mill til nyutgave av Holbergs samlede verker.

2. *Fra saksforelegget til styret for Det humanistiske fakultet 18.11.08:*

Sakens bakgrunn
Det har i lengre tid vært arbeidet med å etablere et felles norsk-dansk samarbeidsprosjekt om Holberg. Prosjektet går ut på en digitalisering og komplett tekstkritisk nyutgivelse av Holbergs samlede skrifter og tilrettelegge disse for almenheten og for forskning. I sin tid ble det gjennomført drøftinger mellom tidligere rektor ved UiB Kirsti Koch Christensen, Det danske språk og litteraturselskap (DSL) og hennes kollega ved Københavns universitet. Faglig ble prosjektet vurdert knyttet til klassisk/CMS ved daværende professor Lars Boje Mortensen., Planene ble imidlertid ikke realiserte, blant annet på grunn av usikkerhet knyttet til prosjektets finansieringsbehov, anslått til rundt 40-50 mill. kroner, med en halvpart på hver av de samarbeidende parter.
Det ble så tatt et nytt initiativ primo høstsemesteret 2007 hvor rektor Sigmund Grønmo satte ned en nasjonal/internasjonal arbeidsgruppe som skulle arbeide videre med realiseringen av prosjektet, blant annet med å skaffe til veie finansiering. Denne gruppen har imidlertid i dag avsluttet sitt arbeid.
Samtidig ble det fra UiBs side arbeidet videre med å forankre prosjektet innad i universitetet. I løpet av 2007 ble det klart at det var faglig interesse for prosjektet ved tre fakulteter hhv. HF, SV og Jus. HF ble i den sammenheng utpekt til å ta et hovedansvar for den faglige organiseringen av prosjektet innenfor UiB.
Kort prosjektbegrunnelse
Prosjektet har både en internasjonal, en nasjonal og en lokal begrunnelse. Holberg var en ruvende kulturpersonlighet, forfatter og vitenskapsmann på 1700-tallet og har satt tydelige spor etter seg både i sin samtid og fram til i dag. Hans komedier og hans essay (epistler) er stadig like aktuelle. Som vitenskapsmann er likevel Holberg trolig mindre kjent i dag. Det synes imidlertid som om det er en renessanse for Holberg. Hans navn er blitt knyttet til Holbergprisen som sies å være Nobelprisen innen humaniora, samfunnsvitenskap, jus og teologi. Prisen er knyttet til UiB gjennom den årlige prisutdelingen i Bergen og prisens sekretariat og faglige lederskap er knyttet til UiB.
Nylig er det i samarbeid mellom Bymuseet i Bergen, UiB og Det nyttige selskap etablert et Holbergmuseum i Bergen, hvor Bymuseet står for den løpende driften. Å gjøre hans samlede skrifter tilgjengelig for forskning og for almennheten gjennom digitaliseringsprosjektet og gjennom nyutgivelser tør være en nasjonal oppgave på lik linje med Ibsen-prosjektet som hadde sin hovedforankring ved UiO. På samme måte er det derfor naturlig at Holberg prosjektet får sin lokale forankring ved UiB.
Økonomi - budsjett
Den norske andelen av prosjektet har en total kostnadsramme på 28 mill. fordelt over en 7-årsperiode (jf. Vedlegg). Over budsjettet for 2008 ble det bevilget 1 mill. fra UiB sentralt, 1 mill. ble skaffet til veie gjennom et spleiselag mellom de tre involverte fakultetene. Det er i tillegg gitt 1 mill. fra Meltzer og 1 mill. fra Sparebanken Vest. En grunnkapital på 4 mill. er derfor sikret og vil etter all sannsynlighet være sikret i en syv års prosjektperiode fram til og med 2014. Av et samlet kapitalbehov på 28 mill. for den norske delen av prosjektet gjenstår

det fortsatt et behov for finansiering på minimum 4 mill. Dette søkes realisert ved egenandeler i form av interesserte forskere internt ved UiB som bruker deler av sin forskningtid i prosjektet og eventuelle andre egenandeler fra det instituttet hvor prosjektet får sin faglige hovedforankring. Det må likevel innenfor prosjektets rammer arbeides videre med å sikre ytterligere finansiering fra eksterne kilder, Fritt Ord (søknad er sendt), fra Forskningsrådet, fra eventuelle eksterne samarbeidspartnere (UiO) og dessuten må søknader til Meltzer og Sparebanken Vest fornyes hvert år i prosjektperioden.

Prosjektets status

Den operative enhet på dansk side er DSL, men i et faglig samarbeid med Københavns universitet. Fra dansk side er det sikret en fullfinansiering av den danske delen av prosjektet gjennom bidrag fra Augustinusfonden og Kulturministeriet. Fra dansk side er det derfor ønskelig med en rask oppstart og det legger et visst press på den norske delen av prosjektet, ettersom flere forhold angående digitaliserings- og kodingprinsipp, redaksjonelle forhold o.a. må være samordnet og skje etter en felles mal. Prosjektets norske del må videre forankres gjennom en redaksjonell leder/prosjektleder tilsatt ved UiB, fortrinnsvis med professorkompetanse.

I tillegg må det oppnevnes en lokal styringsgruppe for prosjektet hvor representanter fra de tre samarbeidende fakultetene inngår, men ledet fra det fakultetet som vil ha prosjektansvaret, nemlig HF. Det må i tillegg oppnevnes et samarbeidsorgan/koordinerende råd for det dansknorske samarbeidet. DSL ble primo oktober bedt om å utforme utkast til kontrakt for samarbeidet (jf. vedlegg). Dette vil bli drøftet med universitetets ledelse og justert i henhold til UiBs behov.

For å skape muligheter for nødvendig framdrift i prosjektet er det så langt engasjert prosjektleder i 20% stilling fra 1. november og ut året. Fra 2009 blir stillingen vurdet utvidet til full stilling i påvente av utlysning og tilsetting i faglig lederstilling. Det er utlyst inntil 6 vit.ass. stillinger hver på to måneder som skal arbeide med vitenskapelig tilrettelegging i prosjektet i 2009. Aksis er gitt i oppdrag å utarbeide et forprosjekt angående koding og digitalisering. Det er gitt midler til en faglig prosjektkonferanse i København primo 2009 og det tas sikte på utlysing av et "Holbergprofessorat" som under prosjektperioden vil ha redaktøransvaret for den norske delen av prosjektet, men ellers inngå i den faste staben ved det instituttet stillingen far sin faglige tilknytning, også etter at prosjektet er sluttført. I tillegg vil det primo 2009 bli utlyst inntil to øremerkede stipendiatstillinger i samarbeid med de øvrige fakultetene."

II. Det juridiske fakultets involvering i prosjektet

Fakultetet har vært orientert om prosjektet siden 2007 gjennom dekanen, som deltok på møter mellom rektor, representanter fra Det danske språk og litteraturselskap og styringsgruppen i Bergen. Han har gitt muntlig tilbakemelding om at prosjektet anses som faglig interessant, og at fakultetet ville bidra økonomisk. Dette kommer til uttrykk i budsjettet ved at det er lagt inn en årlig bevilgning på til sammen kr 1. mill fra HF, SV og JUS. Fra vår side ligger det ikke i dette at en har akseptert en jevn fordeling mellom fakultetene. Det er lagt til grunn at HF skal bære den størst andel av kostnadene, men vi har likevel flere ganger tatt opp spørsmålet om fordelingsnøkkelen de tre fakultetene innbyrdes, og gitt uttrykk for at det må tas hensyn både til fakultetenes faglige involvering i de verk UiB skal ta hånd om og til størrelsen på fakultetenes grunnbudsjett. For Det juridiske fakultet kan det være viktig å sikre at Holbergs rolle som rettsvitenskapsmann får den plassen det fortjener i prosjektet.

Gjennom e-post datert 05.05.09 mottok SV-fakultetet og vi følgende henvendelsen fra HF-fakultetet om oppnevning av styringsgruppe:

"I 2007 fikk HF ansvaret for Holbergprosjektet som et tverrfakultært prosjekt ved UiB.

Prosjektet har en lang forhistorie, men men består i et internajsjonalt samarbeid mellom DSL (Det danske språk og litteraturselskap), i København og UiB.

Ved UiB er det forutsatt et samarbeid mellom tre fakultet HF,SV og Jus.

Prosjektet vil i første omgang bestå i en digitalisering av Holbergs samlede skrifter og tilrettelegge disse for forskning. DSL vil ha ansvaret for de skjønnlitterære tekstene, mens UiB skal ha ansvaret for de mer vitenskapelige tekstene.

Prosjektet har en tidsramme på 7 år og et samlet budsjett på NOK 46 mill. I henhold til prosjektplanen for UiB delen skal de tre fakultetene til sammen bidra med en NOK 1 mill årlig, mens UiB og Meltzerfondet til sammen bidrar med NOK 2 mill. Øvrige midler skal komme fra eksterne kilder. Sparebanken Vest har gitt tilsagn om NOK 1 mill og Fritt ord NOK 2 mill.

Det har tatt lang tid med mange forhandlingsrunder med den danske samarbeidsparten for å få i stand en samarbeidsavtale. Denne er nå i ferd med å bli undertegnet og prosjektet kan formelt starte opp.

Vi ber i denne omgang de respektive fakultetene foreslå ett medlem med vara som representanter til styringsgruppen for prosjektet, og helst innen 15. mai i år.".

I samsvar med fakultetets forslag er professor Jørn Øyrehagen Sunde oppnevnt som fakultetets medlem i styringsgruppen, og med stipendiat Eirik Holmøyvik som varamedlem.

Selv om vi ikke har fått konkret tilbakemelding på spørsmålet om den kronemessige fordelingen mellom de tre fakultetene har vi fått et indirekte svar gjennom følgende e-post av 24.08.09 fra HF til SV og JUS: "*I budsjettet er det lagt inn en samlet egenandel fra de tre fakultetene på 1 mil pr år, til sammen 7 mill. HF vil ta halvdelen av egenandelen i form av en 4-årig stipendiatstilling i 4 år med arbeidsplikt mot prosjektet. Hvis Jus og SV også kan øremerke hver sin 4-årig stipendiatstilling til prosjektet er det flott. Det vil da ikke bli snakk om driftsbevilgning i tillegg".* SV-fakultetet har gitt tilbakemelding om at de tar sikte på å finansiere en stipendiatstilling, men at det av økonomiske grunner først kan gjøres fra 2011. I stedet for å måtte avsette årlige driftsmidler på vårt grunnbudsjett til prosjektet finner dekan og fakultetsdirektør øremerking av en stipendiatstilling som den beste løsningen både faglig og økonomisk.

Vedlegg 1 til dette notatet inneholder en oversikt over verk som UiB skal behandle. Av disse verkene er det i utgangspunktet først og fremst Ludvig Holbergs naturrett som det er naturlig at en har hovedansvaret for på Det juridiske fakultet i Bergen, fordi det er dette verket i hans produksjon som er viet jus. Dette selv om verket er like viktig i en idéhistorisk, og delvis filosofisk, sammenheng. Men fordi Holberg var involvert i en rettssak mot en verthusholder på hans baroni i Sorø på 1740-tallet, fins det flere betraktninger i Holbergs Moralske Tanker fra 1744 som er direkte relevante fra en juridisk synsvinkel. Men verket som helet kan likevel ikke regnes som juridisk

Som faglig begrunnelse for en stipendiatstilling øremerket Holbergprosjektet vil vi framføre følgende:
Natturrett er læren som den rett som gjør det mulig å danne og opprettholde samfunn av mennesker, og er som naturlover gyldig for alle mennesker til alle tider og på alle steder. Naturretten i sin rene form har ikke spilt noen avgjørende rolle i Norge etter ca. 1830-tallet, men er i dag gjeldene rett i form av menneskerettighetene, som man kan si er et barn av naturrettstenkingen. Den føreste femstilling av naturretten på dansk ble skrevet av Ludvig Holberg, og hans naturrett er viktig av flere grunner. Foruten å være det første naturrettslige verket på dansk var den også den eneste lærebok på dette språket da juridisk eksamen på dansk ble innført som en av fire alternative eksamener som kvalifiserte til en juridisk stilling fra 1736. I 1736 ble naturrett en obligatorisk del av den juridiske eksamen uansett hvilken av de fire variantene man tok, og ikke før i 1784 fikk man en fremstilling av naturretten som i tilgjenglighet kunne konkurrere med den til Holberg. Men Holbergs fremstilling hadde også høy kvalitet, noe som var grunnen til at den ble oversatt til både svensk og tysk. Med andre

ord gjorde språk, tilgjenglighet og kvalitet til at Holbergs natturrett ble lest av jurister, men også av mange andre, utover hele 1700-tallet. Videre var den det verk som lå til grunn for andre danske naturrettsfremstillinger fra 1750 av. Dersom man så har i minne at ¼ av representantene på Eidsvoll, nesten ⅓ av de som leverte inn grunnlovsforslag, og akkurat ⅓ av medlemmene i den 15 mann sterke konstitusjonskomiteen, alle hadde en juridisk eksamen og/eller praktisk juridisk erfaring, blir det opplagt at Holberg sin naturrettsfremstilling fra 1716 hadde direkte eller indirekte påvirkning på naturrettsforestillingene til mange av de som var med å forme Grunnloven av 1814. En stipendiatstilling om Ludvig Holbergs naturrett som bakgrunn for naturrettstenkingen på 1700-talet og Grunnloven av 1814 vil dermed gi mulighet til å få kunnskap om hvordan tanken om grunnleggende menneskelige rettigheter og plikter ble utviklet frem mot kodifisering i den ennå gjeldende norske grunnloven.
Når vi nå legger denne saken fram for fakultetet er det dels for å gi styret en orientering om et prosjektet hvor fakultetet har forpliktet seg til å bidra, og få avklart hvordan fakultetet skal bidra. Pga av den videre planlegging av prosjektet er det nå viktig for dekan og fakultetsdirektør å kunne gi en tilbakemelding om fakultetets medvirkning. Vi vil ut fra det som framgår ovenfor tilrå at fakultetets bidrag gis i form av en øremerket stipendiatstilling hvor en mulig prosjekttittel kan være ”Ludvig Holbergs naturrett som bakgrunn for naturrettstenkingen på 1700-talet og Grunnloven av 1814”.

Perioden for Holbergprosjektet går tom 2014 som også faller sammen med Grunnlovsjubiléet samme år. For å bli ferdig innen utløpet av denne perioden må en 4-årig stilling ha oppstart seinest 01.01.11 mens en 3-årig stilling må ha oppstart seinest 01.01.12. Etter vår vurdering bør det legges inn marginer for uforutsette hendelser, og vi foreslår oppstart 01.08.10 som vil medføre en binding av stipendiatressursene for 2010 med 5 månedsverk. Hvor store ressurser fakultetet totalt vil ha til nytilsettinger i stipendiatstillinger i 2010 vil vi først ha oversikt over i forbindelse med fordelingen av 2010-budsjettet. Vi inviterer likevel styret allerede på dette møtet å gi et prinsippvedtak om utlysing av stipendiatstilling knyttet til prosjektet og med tentativ oppstart 01.08.10. Oppstarttidspunktet kan ev justeres i forbindelse med budsjettfordelingen.

III. Forslag til vedtak
Dekan og fakultetsdirektør vil ut fra det som framkommer ovenfor invitere fakultetstyret til å gjøre følgende

vedtak:

Det øremerkes en stipendiatstilling knyttet til Holbergprosjektet, og med tentativ oppstart 01.08.10. Dekanen gis med grunnlag i saksforelegget fullmakt til å utforme utlysingstekst.

Asbjørn Strandbakken
dekan

Eivind Buanes
fakultetsdirektør

EIBU
13.10.09

Vedlegg

VEDLEGG 1

Liste over verk som UiB skal ta hånd om

Introduction til de Europæiske Rigers Historier, 1711
Anhang til den historiske Introduction, 1713
Introduction til Natur- og Folkeretten, 1716
Dannemarks og Norges Beskrivelse , 1729
Danmarks Rig es Historie , 1732-35
Betænkning om Conventicler, 1733
Bergens Beskrivelse , 1737
Almindeli Kirkehistorie, 1738
Den jødiske Historie , 1742
Fortale til Peder von Havens Reise udi Rusland, 1743
Moralske Tanker, 1744
Herodians Historie fordansket, 1746
Danmarks og Norges Søe-Historie, 1747
Epistler, 1748-54
Oratio in obitum Friderici Qvarti (**Minnetale over Frederik IV),** 1730
Solutio problematis de hypothesibus historiæ Danicæ . 1731
(**Hypoteser i Danmarkshistorien**), 1731
Compendium geographicum (Geografi), 1733
Synopsis historiæ universalis (Universalhistorie) 1733
Conjectures sur les Causes de la Grandeur des Romains, 1752
Lettre sur les Memoires Concernant La reine Christine, 1752
Remarques sur L'esprit de s Loix, 1753